

· ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1981

BRNO 1983

vo, související asi s odlišnou orientací západní obvodové zdi stavby v tomto období. V těmže blízkosti pak kanalizační přípojka protála středověkou městskou hradbu, na povrchu patrně pouze v obrysu parcelního členění.

9. Janáčkova ul., parc. č. 653/15, zjišťovací výzkum. Kanalizační přípojka k domu č. 352 porušila uprostřed komunikace úsek středověké městské hradby, který navazuje na jedinou dožes zachovanou baštu na nároží Sloupského a Dlouhé ulice.

10. Dlouhá ulice, parc. č. 120, geologický průzkum. Při hloubení ražených pilotů pro základy nové ubytovny zaměstnanců n.p. Let byla ověřena vertikální stratigrafie vrstev v tomto prostoru včetně geologického podloží: 0-1,5 m - středověké až novověké kulturní souvrství, nasedající na bázi pádního horizontu se středohradištní vrstvou. 1,5 - 5,5 m - hnědožluté povodňové hlíny, druhotně přemístěná spraš, 5,5-7,5 až 8 m - šedozelené silty až jemný písek. 7,5-8 m a níže - štěrky vřmské terasy řeky Moravy.

11. Krátká ulice, parc. č. 653/31, zjišťovací výzkum. Při hloubení rýhy elektrické přípojky byly v ose ulice a v hloubce 0,8 m porušeny kamenné základy zdiva, vymezujícího původní průběh jižní strany Krátké ulice. Linie vznikla snad již ve 2. pol. 13. nebo ve 14. stol., ke změně došlo nejspíše po roce 1681.

12. U Brány, parc. č. 653, zjišťovací výzkum. Na konci uličky při břehu řeky Moravy v místech bývalého středověkého mostu byla při výkopu elektrické přípojky zachycena kruhová, cihlami zděná barokní studna o průměru 1,6 - 1,7 m, hluboká minimálně 8,5 m. Fungovala ještě před 60 lety.

13. Na splávku parc. č. 1028, zjišťovací výzkum. Při výstavbě nové vozovky bylo zachyceno západní ústí již zregulovaného, kamenu vydlážděného toku středověké kanalizační městské stoky "Rechly", a to v místech, kde byla napojena na vnější vodní barokní obranný příkop, a kde ve středověku stával mlýn ve zdi.

Grabungen in Uherské Hradiště im Jahre 1981 / Bez. Uherské Hradiště/. Im Jahre 1981 wurden im historischen Zentrum von Uherské Hradiště, die sich in der Vergangenheit auf einer Insel im Flusse Morava erstreckte, 13 archäologische Rettungsgrabungen realisiert. Mit diesen hat man verhältnismässig eingehend die geologische Situation der alleinigen Insel geklärt, deren älteste Oberfläche während des bodenbildenden Prozesses entstand und in der Wende des 8. - 9. Jahrhunderts beendet wurde, auch die klimatischen Veränderungen, beginnend mit der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts, und die sich in den erdigen Überschwemmungsschichten äussern.

Aus dem Vorlokations-Zeitabschnitt wurden im Stadtkern grossmährische Siedlungskulturschichten, die in dem ältesten Insel-Schwarzboden entstanden, ferner eingetiefe Objekte sowie Überreste der äusseren und inneren Befestigung erfasst. Auf der Insel befand sich zu dieser Zeit ein Burgwall, der im Rahmen der hiesigen Agglomeration des 9. und der 1. Hälfte des 10. Jahrhunderts, die sich an beiden Flussufern erstreckte, zweifellos ihr strategisches und also am ehesten auch ihr Machtzentrum vorstellte.

Nach einem zeitlichen Hiatus kam es auf demselben grossmährischen Inselniveau zum Aufbau einer neuen Festung, einer Stadt, die zwischen den Jahren 1253 bis 1257 gegründet wurde. Aus dem Kolonisationsabschnitt wurden Grundrisse von ein- sowie mehrteiligen Wohnbauten erfasst. Es fehlt jedoch nicht einmal ein turmartiger Bau, die bisher älteste profane Steinarchitektur, die auf dem Gebiet der Stadt festgestellt worden war; sie gehört in die 60. - 70. Jahre des 13. Jahrhunderts. Ausser Abfall- und Fanggruben, einem Brunnen usw. stiessen wir auch auf markante Spuren einer schrägen sowie länglichen Gliederung der Parzellen zu Wohn- und Wirtschaftseinheiten. Trotzdem Spuren der Besiedlung und Objekte aus dem ganzen mittelalterlichen Zeitabschnitt bekannt sind, ist Dank der ungestörten Stratigraphie, den festen historischen Daten und Münzefunden bisher am besten die Situation von der Gründung der Stadt bis in den Beginn des 14. Jahrhunderts bekannt.

VÝZKUMY V UHERSKÉM HRADIŠTI - STARÉM MĚSTĚ V ROCE 1981

/okr. Uherské Hradiště/

Robert Snášil, Slováké muzeum Uherské Hradiště

1. Ve Svatovítské ulici byla při mechanizovaném hloubení sklepa pro nově budovaný obytný dům v uliční proluce majitelem parc. č. 49/1 p. P.V. záměrně zcela zničena baterie čtyř hliněných kopulovitých pecí, umístěných v řadě ve směru sever-jih ve vzájemných vzdálenostech kolem 2 m, obsahujících vypálenou, ale nevyvednutou kusovou keramiku. S touto hrncířskou dílnou nejspíše souvisí nález depotu keramiky z počátku 14. století, zkoumaný R. Snášilem v roce 1980 ve vzdálenosti cca 60 - 70 m jihozápadně od pecí, v poloze "Za kostelíkem" v bývalé sadové části Svatovítské a protilehlé Klukové ulici /srv. PV 1980, Brno 1982, 52/. Zánik pecí a uložení keramického depotu pocházejícího ze zničené dílny, do horní šachty starší zaniklé studny, lze spojit s vojenskými událostmi roku 1315 v době obléhání Uherského Hradiště Matúšem Čákom Trenčanským. Materiál ze zničených a vybagrovaných hrncířských pecí byl vyvezen na staveniště zdravotního střediska v poloze "Za zahradou" /zde již nebyl na -

lezen/. Zlomky nádob zachránil bagrista a jsou uloženy dosud v Polešovicích.

2. Při ústí Pionýrské ulice do nám. Hrdinů na parc. č. 4546/6 byly při výkopu kanalizace narušeny tři pozdně středověké objekty. Obj. č. 1 představuje dvoudílný obytný dům sрубové konstrukce s přístěnými sloupy, prkennou podlahou, orientovaný okapovou stranou do dnešního náměstí. Dům nepřesáhl délku 10 m, štítová strana měřila 4,8 m. Severně od stavení v hloubce parcely byly zachyceny objekty č. 2 a 3, dřevěné stavby hospodářského účelu. Všechny objekty zanikly požárem kolem přelomu 16./17. století. Stavby nebyly obnoveny, v proluce vznikla nejspíše ulice či ulička, spojující dnešní náměstí Hrdinů a souběžnou Jezuitskou ulici. Podle nálezu menšího počtu keramických zlomků bylo místo pozdně středověké usedlosti osídleno nejdříve již v průběhu 13. století.

3. V ulici Za radnicí, v nově vzniklé proluce mezi domy č. 128 a 456 byly při hloubení inženýrských sítí protáhy středověké kulturní vrstvy s nálezy, datovatelnými od poloviny 13. století a dusaná hliněná podlaha domu, jehož jeden z rozměrů činil 9 m. Stavení zaniklo opět požárem kolem přelomu 16./17. století. Po požáru bylo čelo stavební fronty zkráceno o 5,3 m.

4. V ulici Za radnicí ve zrušených zahradách při stavbě dětských jeslí byl Slovákým muzeem dokončen výzkum hliněné jednoprostorové zahloubené kopulovité pece s předpecím, rozkopané a poničené předchozí exploatací zaměstnanci Moravského muzea. Podle sdělení stavbyvedoucího byly z horní části záspy získány tři čtvrtiny kamenného rotačního brusu, které byly odvezeny do MM Brno. Po dokončení výzkumu zdevastovaného zbytku pece bylo zjištěno, že tvar pece je čtvercovitý až oválný, delší osou orientovaný sever-jih, s předpecím na jižní straně. Délka 125 cm, hloubka od povrchu 75 cm, výška zachování 40 cm. Z výplně byla získána větší část dalšího brusu, která unikla pozornosti pracovníků MM Brno, 3 kusy cihel a zlomky keramiky, datující zánik pece k přelomu 16./17. století. Propálené předpecí obsahovalo drobné uhlíky.

Zdá se, že k zániku objektů jak na ulici Pionýrské, tak i v prostoru v ulici Za radnicí došlo za podobných okolností. Rovněž datování zániku je ve všech případech shodné. Nelze vyloučit, že objekty byly zničeny někdy v průběhu třicetileté války. Historické zprávy o Starém Měste by tomuto předpokladu nepodporovaly.

Grabungen in Uherské Hradiště - Staré Město im Jahre 1981 / Bez. Uherské Hradiště/. In Uherské Hradiště - Staré Město wurde eine Batterie von vier Töpferöfen vernichtet, die einen bereits gebrannten Einsatz mittelalterlicher Keramik aus dem Beginn des 14. Jahrhunderts enthielt. Das Keramikdepot, das scheinbar aus dieser Werkstatt stammt, wurde bereits im Jahre 1980 / siehe PV 1980/ geborgen.

An drei Stellen in Staré Město wurden Objekte festgestellt / Wohn- und Wirtschaftsbauten, Brotofen/, die einen bereits gebrannten Einsatz mittelalterlicher Keramik aus dem Beginn des 14. Jahrhunderts enthielten und belassenen Baulücken im Rahmen der betroffenen Parzellen indizieren, dass es nach der Wüstung nachwirkend in Staré Město mindestens zu einem teilweisen urbanistischen Umbau kam.

WEITERE FUNDE VON MITTELALTERLICHER KERAMIK AUS OSVĚTIMANY /Bez. Uherské Hradiště/

Robert Šnášil, Slováké muzeum Uherské Hradiště

Im Frühjahr übergab M. Náplavová dem Slováké Museum keramisches Scherbenmaterial, das aus zwei näher nicht lokalisierbaren Aushuben in dem Verbau der Gemeinde Osvětimany stammt. Die Keramik kann man in zwei Gruppen einteilen: die ältere gehört dem jungburgwallzeitlichen Abschnitt an, die jüngere Gruppe, in der auch geglättete Bruchstücke vorkommen, fällt in den Zeitabschnitt der 2. Hälfte des 16. bis in das 17. Jahrhundert. Der abermalige Fund an jungburgwallzeitlicher Keramik beweist von neuem die altertümliche Gründung von Osvětimany, die sich in der Nähe von zwei slawischen Befestigungen befindet / Burgwall am Kliment und die Befestigung Nad spáňovy/.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1981

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Pouлік
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulní straně: nádoba z pohřebiště kultury popelnicových polí v Bolelouci
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEL - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodcjně